

Teatrul Municipal
„Maria Filotti“ din Brăila

MOȘTENITORUL PĂCĂLIT

de Gh. Vlad

Se petrece un lucru ciudat și nedrept totodată în unele teatre: la alcătuirea programului lor de o stagiune, cu o înțelepciune care se măsoară în labilitatea criteriilor, sînt prevăzute spectacole de prestigiu, menite să strălucească ceva mai mult de o clipă, dar să strălucească departe, pînă la București, în vreme ce altele, vrednice cenușărese, sînt plasate cu nemiloasă premeditare la perigeul activității, înțelegînd prin aceasta că sînt meute la rîndul lor să fie intens și îndelung purtate pe toate scenele, să contribuie substanțial la realizarea planului, să ducă, așadar, greul, cu toată lumina lor palidă, pîlpîitoare.

Printre acestea din urmă se numără spectacolele cu „piesa țărănească“ cum dintr-o lenie unanimă a gîndirii se numește piesa care-și propune să reflecte cite ceva dintr-o realitate majoritară sub raport social și considerabilă sub raport politic.

Și astfel, într-o penibilă contradicție cu logica, piesa zis țărănească devine spectacol „pentru sate“; altă eroare, dublă, ea și cum despre viața satului nu se poate vorbi decît satului, ea și cum satului nu i se poate vorbi decît despre el însuși. (Avînd o asemenea optică, ce și cum ar fi scris Rebreanu, Stancu, Preda? Ce s-ar fi ales din romanul nostru social?)

Eroarea, tracic instalată, persistă încă, și așa se face că dramaturgii noștri, îndeobște foarte atenți la cele mai gingașe seisme ale conștiinței, unii dintre ei grijulii să surprindă efectul acestor seisme în zone cît mai îndepărtate de epicentrul lor și dacă se poate, la existențe mai degrabă contemplative față de realitatea noastră, ignoră acest univers în care au loc poate cele mai masive, semnificative și tulburătoare mutații în conștiința timpului nostru. Așa se face că piesele ultimilor ani, cu adevărat revelatoare pentru evoluția existenței satului, în strîns consens cu procesul de desăvîrșire a construcției socialiste, pot fi numărate pe degetele unei singure mîini, de ce să n-o recunoaștem deschis? Cu atît mai meritorie este consecvența cu care Gheorghe Vlad a extras temele dramaturgiei sale — punctată de izbutitele:

Indrăzneala, Punctul culminant, Comedie cu olteni, și mai recent, Moștenitorul păcălit — din realitatea mediului rural de azi, pe care l-a surprins în mai toate aspectele și semnificațiile evoluției sale, de-a lungul unei prodigioase activități de reporter. În deceniul scurs de la cooperativizarea totală a agriculturii, mecanizarea intensivă a provocat schimbări în structura satului, pămășul e un anacronism în devenire, dimpotrivă, țărănul tehnician e o realitate. Procesul nu e nici lent, nici pașnic, decalajele în evoluția conștiințelor își spun încă apăsător cuvîntul și nasc dureroase conflicte. Dar, spre deosebire de Paul Everac, a cărui vocație este drama — și *Poarta* rămîne un convingător exemplu — Gheorghe Vlad se mișcă mai lesnicios pe terenul comediei, cum se întîmplă și în piesa de față în care de la premise aproape tragice — o eșuată tentativă de fratricid — se ajunge la un final de factură comică. E, într-o măsură o inconsecvență de formă în această tratare, dar e în și mai mare măsură, aprecierea lucidă a unei realități care, oricîte, dureroase și ascuțite ciocniri ar genera, se rezolvă fără consecințe dramatice.

Piesa evoluează pe linia analizei relațiilor dintre doi frați, unul înflăcărat adept al asimilării totale și rapide a cuceririlor științei cu aplicativitate la agricultură, altul, păstrător înverșunat al învechitelor tradiții. Violenta ciocnirii celor doi, cu reverberație în viața întregului sat, pune în stare de alertă pe secretarul de partid, care-și amină concediul — pentru a cîta oară? — pentru a-și da un deznodămînt înțelept acestei încredințări orbe. Sînt implicate și alte aspecte ale vieții satului, unele cu caracter particular, de substanță sentimentală, cum șade bine unei comedii, altele mai ample ca tendința migrației tineretului către industrie, către oraș.

Meritul principal al piesei lui Gh. Vlad este că luminează dintr-un unghi evoluat raporturile noi ale existenței rurale, marcînd factorul hotărîtor al acestei existențe, influența exercitată de partid, de comuniști, asupra evoluției conștiințelor. Iar spectacolul regizat de Ion Dinescu reușește să păstreze echilibrul, destul de instabil, dintre amintutul dramatism al situațiilor și rezolvarea lor comică. În decururile simple, voios colorate, ale Adrianei Leonescu — gîndite a fi și ușor de manipulat în perspectiva instalării lor pe scenele căminelor culturale —, interpretii evoluează nu numai cu o dezinvoltură (care poate fi a bunei cunoașteri a mediului sugerat) dar și cu o mereu egală, măsurată atenție față de posibilele excese la care printr-o tratare superficială se putea ajunge. Dintr-un ansamblu omogenizat prin meritul regizorului, preocupat nu numai de sublinierea cît mai exactă a sensurilor comediei, dar și de jocul actorilor, se desprind cîteva interpretări, dintre care cea dintîi mi se pare a fi cea a Virginiei Veber cu meșteșugita compoziție pe care o realizează în rolul mamei Aurica, îmbinare de pitoresc și

zbuieum lăuntric. În rolul secretarului de partid Stănoiu, personaje ce într-o altă tratare dramatică ar putea deveni el însuși erou central, actorul Gheorghe Moldovan a adus cu sine înțelepciune și echilibru, simpatie și încredere, arătând că știe să asculte, dar fiind uneori prea tăios, prea categoric în îndemnul și deciziile sale. Cei doi frați aflați în discordie au fost intruchipați pe linia unei corecte evoluții, dar cu prea rare pulsații de strălucire, de actorii Nicolae Țăranu și Ion Roxin. Dezinvoltă, dar cu înțeleaptă reținere, avind haz autentic și o undă de fermecător lirism, interpretarea dată mezinului Ninică de Petre Cursaru, bine secundat de Elena Aciu, interpreta zglobiei Săvița. Corecți, fără stridențe, dar și fără relief, Marilena Negru, Efimie Ștefanu, Mircea Curbeschi și Dorel Mihăilescu, întregesc ansamblul, fiecare pe măsura posibilităților sau credinței în personajele lor.

Virgil Munteanu

Mihai Dobre (Ștefăniță), Adina Rațiu (Doamna Tana) și Dem. Niculescu (Luca Arbore)

Teatrul „A. Davila” din Pitești

VIFORUL

de B. Șt. Delavrancea

Prezenți la București, într-un turneu de 4 zile, piteștenii au deschis seria spectacolelor cu cea de-a doua parte a trilogiei lui Delavrancea *Viforul*. Existența diferitelor rezolvări scenice ale mult controversatului poem dramatic a impus regizorului Const. Dinischiotu o poziție novatoare față de un text dat, angajantă atât față de adevărul istoric intrinsec al poemului, cât și față de publicul receptor, în sensul înțelegerii contemporane a unor evenimente de ieri. Conștienți de dificila sarcină, piteștenii au lucrat spectacolul respectind adevărul istoric, înlăturând elementele de morbid, personalitatea lui Ștefăniță fiind marcată nu atât prin tare patologice (vezi indicațiile autorului) cât prin apriga dorință de a ajunge la înălțimea înaintașului său, Ștefan cel Mare, (justificându-i astfel singeroasele acte).

Interpretul lui Ștefăniță, Mihai Dobre (ale cărui cunoscute alte roluri ne îndreptățesc să afirmăm că ne aflăm în fața unui actor cu un stil propriu de interpretare, cu o rară știință de a pune un text în valoare) a căutat să-l apropie pe Ștefăniță cât mai mult de adevărul istoric, îmbinând cu mult firesc elemente ce configurau un tip temperamental, uneori ilogic, cu elemente ce configurau un voluntar, crud, fără a cădea însă în morbid. Concepția actorului asupra rolului s-a concretizat într-o izbită realizare scenică, dar care, din păcate (păcate regizorale...) s-a remarcat ca parte solistică, comunicarea, atât de imperios cerută de actul teatral, cu partenerii de joc fiind cu evidentă stînjinită de jocul pe partituri, cu caracter solistic, și al celorlalți replicanți. Regizorul a beneficiat de o echipă de actori cărora nu li s-ar putea reproșa lipsa de talent; de aceea o selecție în mulțimea de interpreți e anevoioasă. Se rețin: Doamna Tana (Adina Rațiu — sobră, corectă), Oana (Angela Radoslavescu — simplitate, naturalețe), Conte Irmski (Maria Savciuc) și interpretarea plină de haz a actorului Ion Anghel în Mogîrdieci. Desigur, nu poate fi neglijată prezența, alături de Ștefăniță, a lui Luca Arbore în interpretarea talentatului actor, Dem. Niculescu.

Deși, recunoaștem, spectacolul a întrunit forțe actricești ce și-au dovedit de nenumărate ori valoarea, *Viforul* a fost un spectacol mult sub posibilitățile echipei piteștene.